

Mgr Karolina Skobejko

Instytut Politologii

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Franjo Tuđman jako przywódca polityczny

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Opiekun: prof. dr hab. Radosław Zenderowski

Celem rozprawy jest analiza biografii politycznej Franjo Tuđmana – jego aktywności politycznej oraz jej uwarunkowań i okoliczności. Zakres rzeczowy rozprawy odnosi się do charakterystyki jego działań i decyzji politycznych, natomiast zakres podmiotowy obejmuje osobę Franjo Tuđmana jako postać centralną, jego otoczenie oraz związane z nim instytucje polityczne i społeczne. Zakres czasowy rozprawy obejmuje okres od początku działalności politycznej Franjo Tuđmana, aż do śmierci i został on przedstawiony w dwóch ujęciach: chronologicznym i problemowym. Ujęcie chronologiczne opisuje okres młodości Franjo Tuđmana, jego karierę w partii komunistycznej, przejście na pozycje nacjonalistyczne oraz okoliczności jego wyboru na prezydenta. Analogicznie omówiony został okres budowania struktur państwowych i pierwszy rok jego prezydentury. Zakres problemowy koncentruje się natomiast na kwestiach prawno-instytucjonalnych oraz najważniejszych decyzjach politycznych Franjo Tuđmana. Praca realizuje studium przypadku z wykorzystaniem metod: biograficznej, decyzyjnej, prawno-instytucjonalnej oraz modelu kontekstualnego.

Pytania badawcze, na które stara się odpowiedzieć praca, brzmią następująco: 1) Jakie czynniki ukształtowały jego poglądy polityczne? 2) Jak wyglądała jego wczesna działalność polityczna w okresie Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii oraz ewolucja jego poglądów w okresie państwa komunistycznego? 3) Przyczyny wejścia do polityki demokratycznej republiki Chorwacji? 4) Jakimi metodami sprawował władzę w okresie piastowania urzędu prezydenta republiki? 5) Jak jego postać jest oceniana w czasach współczesnych? 6) Jaki wpływ miała jego prezydentura na ukształtowanie się młodego państwa w wymiarze instytucjonalnym i ideologicznym?

Praca również dokonuje weryfikacji następujących hipotez:

Hipoteza 1: Młodość Franjo Tuđmana i wydarzenia z tego okresu miały znaczący wpływ na jego późniejsze przywództwo polityczne poprzez kształtowanie jego cech osobowości.

Hipoteza 2: Ewolucja jego poglądów zaczęła się wraz z większą aktywnością naukową.

Hipoteza 3: Dominująca pozycja Prezydenta Chorwacji względem rządu i Saboru wynikała z silnych cech przywódczych Franjo Tuđmana.

Hipoteza 4: Silna pozycja prezydenta odzwierciedlała porządek wewnętrzny w partii rządzącej zbudowany przez Franjo Tuđmana.

Hipoteza 5: Prezydentura Franjo Tuđmana miała charakter przywództwa demokratycznego z przejawami przywództwa autorytarnego.

Praca zawiera wstęp oraz cztery rozdziały tematyczne zakończone podsumowaniem. Całość uzupełniona jest aneksem, na który składają się przeprowadzone przez autorkę wywiady z wybranymi przedstawicielami społeczności chorwackiej.

Rozdział pierwszy stanowi wprowadzenie do metodologii pracy oraz definiuje wykorzystane w niej pojęcia. Ponadto rozdział wprowadza do zagadnień przywództwa demokratycznego i autorytarnego z uwzględnieniem różniących je cech. Prezentuje on także model kształtowania się przywództwa politycznego w warunkach przechodzenia państwa od ustroju komunistycznego do demokracji.

Rozdział drugi opisuje młodość Franjo Tuđmana, kierujące nim motywy oraz okoliczności wejścia w świat polityki. Szczególne miejsce w tym rozdziale zajmuje proces transformacji jego poglądów politycznych wraz z rozwojem jego kariery, zaczynając od związania się z ruchem komunistycznym, a kończąc na jego działalności opozycyjnej. Rozdział uwzględnia również genezę kontaktów Franjo Tuđmana z chorwacką emigracją i trwający równoległe proces dekompozycji Federalnej Socjalistycznej Republiki Jugosławii.

W rozdziale trzecim przeprowadzono analizę pozycji ustrojowej prezydenta Chorwacji i okoliczności wyboru Franjo Tuđmana na ten urząd. Opisano priorytety jego polityki zewnętrznej i wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem procesu budowy struktur państwowych oraz jego reakcje na zagrożenie wojny domowej. Rozdział uwzględnia również metody realizacji jego celów politycznych oraz skutki poszczególnych decyzji w okresie sprawowania władzy.

Rozdział czwarty prezentuje następstwa prezydentury Franjo Tuđmana wymiarze psychologiczno-intelektualnym. Przedstawiono w nim ocenę poszczególnych aspektów sprawowania urzędu, dokonaną przez osoby reprezentujące różne punkty widzenia.

Podsumowanie dokonuje rekapitulacji przedstawionych analiz oraz zawiera odpowiedzi na postawione we wstępie pytania i hipotezy. W wyniku przeprowadzonego badania określono Franjo Tuđmana, jako demokratycznego przywódcę z tendencjami do wykorzystywania autorytarnego stylu sprawowania władzy. Ustalenia te potwierdzają zarówno analiza źródeł, jak i opinie respondentów zawarte w wywiadach. Wykorzystana w pracy metoda studium przypadku pozwoliła zgłębić fenomen przywództwa politycznego Franjo Tuđmana, poprzez wielopoziomową analizę dotychczas rozproszonych źródeł pierwotnych i wtórnych, a przy pomocy metody kontekstualnej udało się określić kluczowe czynniki indywidualne i instytucjonalne jego przywództwa. Praca prezentuje rolę politycznej działalności Franjo Tuđmana w procesie demokratyzacji Chorwacji oraz jego wpływ na analizy ewolucję państwa od republiki związkowej do suwerennego podmiotu polityki międzynarodowej. Niniejsze rozważania stanowią przyczynek do dalszych badań nad przywództwem politycznym w krajach byłej Jugosławii.